

УДК 582.32

Мамчур З.І.

Мохоподібні в умовах різних ступенів гемеробності

Львівський національний університет імені Івана Франка

z_mamchur@franko.lviv.ua

Багаторічні дослідження бріологів показують, що видовий склад мохоподібних закономірно змінюється із наростанням антропогенного пресу. Основними чинниками, що впливають на бріофлору, є характер і ступінь трансформації потенційної рослинності, антропогенне навантаження, забруднення, зміна режиму зволоження та освітлення. Метою нашої роботи було встановлення видового складу та порівняння екологічних груп бріофітів із територій різних ступенів гемеробності (Blume, Sukopp, 1976).

У полігемеробних умовах (кар'єри Яворівського ДГХП "Сірка") виявлено 15 видів, що належать до 6 родин. Переважно епігейні, частково епілітні види. Переважають геліофіти і субгеліофіти (66,3%). За температурним режимом – види від холодотолерантних до помірно теплолюбних. Для субстратів антропогенного походження характерна широка амплітуда показника зволоженості, тому трапляються ксерофіти (20%) і мезогідрофіти (13,3%), але переважають види, які ростуть на помірно зволжених субстратах (46,6%). За відношенням до хімізму субстрату більша частина знайдених мохоподібних є нейтрофілами (46,6%) та базифілами (33,3%); ділянки підземної виплавки сірки представлені ацидофілами (19,9%).

В евгемеробних умовах (центральна частина міста Львова) виявлено 11 видів, що належать до 8 родин. Представлені епігейними, значно рідше епіфітними видами. Виключно рослини напівтіні та освітлених місцезростань. За відношенням до температурного режиму ростуть лише холодотолерантні і помірно теплолюбні види. Переважна більшість - ксеромезофіти (58,3%), нейтрофіли (66,6%); на гнилій деревині та на землі - субацидофіли й ацидофіли (33,3%).

Мезогемеробні умови (РЛПП «Знесіння») представлені 57 видами мохоподібних, що належать до 19 родин. Знайдені види на різноманітних субстратах: епігейні – 37 видів, епіфітні – 16, епиксильні – 14, епілітні – 12, на техногенному – 2; ряд видів поселяється на двох і більше субстратах. Переважає група напівзатінених місцезростань (57,9%) і геліофітів (19,3%), появляються сціофіти (15,8%) та ультрагеліофіти (5,3%). За температурним режимом переважають холодотолерантні та помірно теплолюбні, з'являються теплолюбні (5,2%). За зволоженням переважають мезоксерофіти (56,1%), за рН субстрату – нейтрофіли (56,1%); знайдені види на кислих субстратах (болотиста місцевість, кислий ґрунт, гнила деревина - 15,7%), на кам'янистих виступах – базифіли (7,0%).

Порівняння видового складу та екологічної структури бріофлори з різних територій гемеробності дає можливість зробити висновок про сприятливі умови росту для мохоподібних у мезогемеробних умовах, а також про залежність видового багатства від ступеня гемеробії відповідної екосистеми.